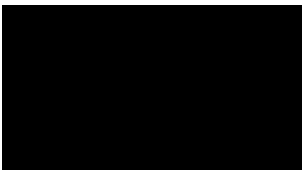


# Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9



Handelshøyskolen BI  
v/klagenemnden  
Nydalsveien 37  
0484 Oslo

Bergen, 02.04.2024  
Deres ref.: 25628  
Vår ref.: 24/01755 (136/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

## **SAK NR. 136/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK**

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI (heretter BI) i sak F137-22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen      post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/01612 (136/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 19.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd har med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI ble stadfestet.

### **FELLES KLAGENEMND BEMERKER**

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

#### *Habilitet*

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

## Sakens bakgrunn

Klageren er ██████████ representert ved advokat Øyvind Skjerpen ved første gangs behandling. Klageren er student ved BI, campus Oslo. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av prosjektoppgave i emnet ██████████. Prosjektoppgaven er hele vurderingsgrunnlaget i emnet.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og en besvarelse innlevert ved BI i samme emnet høsten 2019 (heretter 2019-besvarelsen). Tekstgjennkjenningsprogrammet Ouriginal viste en tekstlikhet på 32 prosent mot 2019-besvarelsen. Det er ikke henvisning til kilden fortløpende i teksten eller avslutningsvis i litteraturlisten. Lik tekst er heller ikke markert som sitat.

Klageren ble orientert om mistanken om fusk i e-post 28.11.2022. Klageren ble samtidig informert om sine rettigheter, videre saksgang og regelverket om fusk, samt bedt om å svare på spørsmål om saken. Klageren ble i ettertid oversendt Ouriginal-rapporten og 2019-kilden.

I e-post 06.12.2022 innga klageren en uttalelse i saken hvor ██████████ opplyste at ██████████ stiller seg uforstående til mistanken om fusk. ██████████ viste til at mye av ██████████ argumentasjonsgrunnlag er basert på at ██████████ har mye erfaring innen ██████████ samt gjennominformasjon fra en barndomsvenn/aksjonær. I tillegg har ██████████ brukt tidligere innleverte besvarelser om samme tema som inspirasjon.

I brev 14.12.2022 ble klageren forhåndsvarslet om at saken ville oversendes til klagenemnda ved BI. Klageren ble oversendt saksdokumentene samme dag, samt informert om sine rettigheter, regelverket og videre saksgang.

I brev 27.12.2022 innga klagerens tidligere advokat en merknad i saken. I merknaden ble det bestridt at klageren hadde fusket forsettlig eller grovt uaktsomt. Det ble anført at klageren hadde gode forutsetninger for å besvare oppgaven på grunn av sin egen arbeidserfaring, barndomsvennens erfaring samt at ██████████ har henvendt seg til tidligere studenter som har skrevet lignende oppgaver. Likhete er derfor naturlig. Videre ble det vist til at likhetsprosenten må være lavere enn 32 prosent, da innholdsfortegnelsen ikke kan medregnes. Klageren var kjent med reglene om fusk. Vedlagt var en bekreftelse fra en medstudent om at klageren hadde intervjuet ham og en av hans prosjektledere i forbindelse med oppgaven, og at også tidligere BI-studenter har intervjuet han.

I notat 14.12.2022 har eksamensadministrasjonen oppsummert saken. De viste til at en lesing av klagerens besvarelse opp mot kilden viste at store deler av klagerens besvarelse inneholder store deler av tydelig omformulert tekst fra kilden, samt identisk tekst enkelte steder. Det ble vist til at likhetene var av et slikt omfang at det vanskelig kunne forklares av andre grunner enn at klageren har brukt kilden under utarbeidelsen av sin besvarelse uten å henviser til denne. Det ble for eksempel vist til side 13 i klagerens besvarelse og side 10 i kilden. Tekstlikheten er markert i gult i klagerens besvarelse, hvor sidetallet i margin refererer til den aktuelle siden i kilden. Eksamensadministrasjonens vurdering var at klageren har fusket

Underinstansen behandlet saken i møte 24.01.2023. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av prosjektoppgaven. Underinstansen la vekt på eksamensadministrasjonens vurdering, klagerens forklaring og en sammenligning av klagerens besvarelse og kilden i Ouriginal-rapporten. I vurderingen av det objektive vilkåret viste de til at en sammenligning av

besvarelsene viste omfattende likheter mellom klagerens besvarelse og kilde, herunder blant annet likheter i innholdsfortegnelse, struktur og identiske setninger. Det ble for eksempel vist til likheter på klagerens side 10 og kildens side 8. De presiserte at klagerens besvarelse ikke bare var inspirert av kilden. I vurderingen av det subjektive vilkåret viste de til omfanget av likhetene. Underinstansen fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2023.

Klagerens tidligere advokat påklaget vedtaket i brev 01.02.2023. I klagen ble det bestridt at de objektive og subjektive vilkårene for fusk var oppfylt, og at beviskravet for både det objektive og subjektive vilkåret er klar sannsynlighetsovervekt. Det ble videre anført at klageren ikke har hatt noen hensikt om å fuske. [REDACTED] har kun konferert med andre studenter og fagpersoner, ikke tatt utgangspunkt i faktiske tekster og bearbeidet disse. Klageren har brukt mye ressurser på besvarelsen ved å kontakte fagpersoner og tidligere studenter samt studert pensum grundig. Likheter mot andre kilder skyldes en tilfeldighet eller ubevisst bruk av samme oppsett. Det ble for øvrig vist til merknaden datert 27.12.2022.

Underinstansen vurderte klagen 13.02.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

### **Rettslig grunnlag**

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens prosjektoppgave er hele vurderingsgrunnlaget i emnet, og er følgelig omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

### **Objektivt vilkår**

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 hva som skal anses som fusk:

#### **§ 5-15. Fusk**

(...)

2) For Handelshøyskolen BI gjelder i tillegg følgende bestemmelser:

a. Som fusk regnes brudd på bestemmelsene som fremgår i kapittel 5 i denne forskrift eller bestemmelser gitt i medhold av denne, samt andre uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi kandidaten et uberettiget fortrinn ved vurderingen. Også handlinger som på andre måter medfører at kandidatens kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, blir betraktet som fusk. Endelig regnes det som fusk når kandidaten har fått kjennskap til eksamensoppgaver før eksamen starter, eller har manipulert eksamensbesvarelsen etter at den er levert.

(...)

3) Hovedområder som betraktes som fusk er: Bruk av eller tilgang til ulovlige hjelpemidler, ulovlig samarbeid mellom enkeltpersoner eller grupper, plagiat, selvplagiat og manglende eller feilaktig kildebruk slik at teksten fremstår som kandidatens egen.

(...)

Nemnda har merket seg anførselen om at beviskravet er klar sannsynlighetsovervekt. Nemnda mener ikke at beviskravet blir satt på spissen i foreliggende sak.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt vesentlig vekt på Ouriginal-rapporten og notat 14.12.2022 fra eksamensadministrasjonen, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens prosjektoppgave og kilden fremkommer. Nemnda viser til at tekstlikheten mot kilden er omfattende og gjennomgående i klagerens besvarelse. Det er likheter både i innholdsfortegnelse, struktur og det foreligger identiske setninger. Nemnda viser særlig til at treff 6, 9, 12, 23, 24, 29, 39 i Ouriginal-rapporten har en likhetsprosent på mellom 90 og 100 prosent. Klageren har ikke henvist til kilden i sin besvarelse, og lik tekst er heller ikke markert som sitat. Når klageren ikke har henvist til kilden fremkommer det ikke i teksten hva som er klagerens eget arbeid og hva som er andres arbeid. Etter nemndas vurdering fremstår klagerens besvarelse derfor som mer selvstendig enn den faktisk er.

Nemnda har merket seg anførselen om at likhetene er naturlig og tilfeldig og at besvarelsen er basert på egen arbeidserfaring, barndomsvennens erfaring samt tidligere studenters gjennomføring av lignende oppgaver. Nemnda utelukker ikke at enkelte likheter ved besvarelsene kan komme av dette, men mener at det ikke forklarer særegenhetene ved likhetene mellom klagerens og kilden. Felles klagenemnd finner ikke klagerens forklaring på hvordan tekstlikheten har oppstått sannsynlig, og slutter seg til eksamensadministrasjonens vurdering om at klageren har fusket.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15.

#### **Subjektivt vilkår**

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av prosjektoppgaven.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og kilden, jf. Ouriginal-rapporten og notat 14.12.2022 fra eksamensadministrasjonen. De objektive funnene underbygger klagerens subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren bevisst har kopiert tekst fra kilden.

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren ikke hadde hensikt om å fuske. Til dette bemerker nemnda at forsettkravet ikke krever hensikt om fusk. Det er tilstrekkelig å konstatere at en student bevisst har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene ved den enkelte undervisningsinstitusjonen. En slik forståelse av regelverket er også lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 s. 995.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

### **Reaksjon**

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av prosjektoppgaven.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved BI har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og ved klageinstansen – er på til sammen 9,5 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas omtrent syv måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør

ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

## VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Bokstasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

### **v e d t a k:**

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 30.08.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI i sak F137-22, om annullering og utestengelse i to semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit  
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

*Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.*